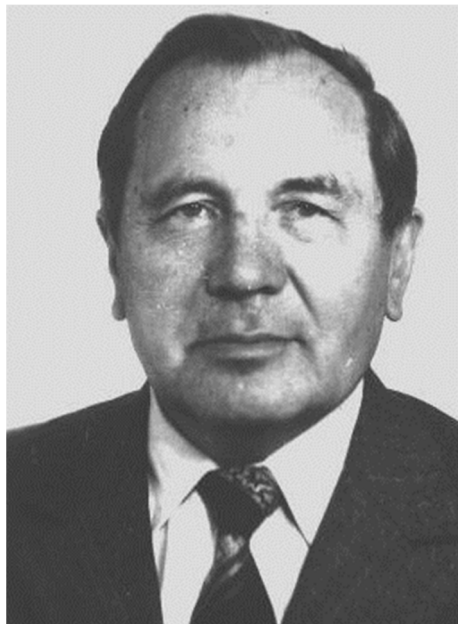

Микола Семенович Цветков

(31.07.1920-05.01.2005)

Микола Семенович Цветков – доктор хімічних наук, професор, відомий вчений у галузі фізичної хімії полімерів, випускник першого післявоєнного випуску хімічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка.

Цветков М. С. пройшов довгий і складний життєвий шлях. Народився 31 липня 1920 р. у с. Молодка Біжецького р-ну Калінінської обл. в селянській родині. Середню школу закінчив у м. Горькому. В 1938 р. вступив на хімічний факультет Ленінградського університету. З початку Великої Вітчизняної війни як курсант Ленінградського військового піхотного училища брав участь у бойових діях, був поранений, потрапив у полон. Утік з полону і брав участь у партизанській боротьбі у складі загону полковника Д. Медведєва. Після закінчення війни і демобілізації продовжив навчання на хімічному факультеті Львівського університету. Закінчивши університет (1947), працював асистентом кафедри

фізичної та колоїдної хімії. В 1953 р. захистив кандидатську дисертацію “Дослідження кінетики полімеризації ненасичених вуглеводнів в емульсіях”; з 1954 р. – доцент кафедри хімії Українського поліграфічного інституту.

У 1959 р. М.С. Цветков повернувся до Львівського університету, працював доцентом кафедри фізичної та колоїдної хімії. В 1972 р. захистив докторську дисертацію “Полімерні диацильні перекиси, їх синтез та дослідження як ініціаторів радикальної полімеризації”. У 1974 р. йому присвоєно наукове звання професора. З 1966 до 1992 р. очолював кафедру фізичної та колоїдної хімії Львівського університету, значну увагу приділяв вдосконаленню навчального процесу. З його ініціативи на кафедрі вводяться нові навчальні курси: “Фізико-хімічні методи дослідження полімерів”, “Будова молекул та їх реакційна здатність”, “Вибрані розділи хімії” (для студентів фізичного факультету); створюються нові лабораторії, ведеться активна робота по написанню та виданню навчально-методичних посібників для студентів.

М.С. Цветков багато уваги приділяв підготовці молодих науковців. Під його керівництвом захищено 15 кандидатських, одна докторська дисертація. Його науковий доробок – 300 наукових праць, 29 авторських свідоцтв і дев'ять патентів.

Праці проф. М.С. Цветкова, його аспірантів і співробітників кафедри фізичної та колоїдної хімії є вагомим внеском у розвиток фізико-хімії полімерів. З його іменем пов'язано становлення низки фундаментальних наукових напрямів в області хімії високомолекулярних сполук, які сьогодні визначають основні пріоритети в області фундаментальних та прикладних досліджень. У 1962 р. у співпраці з Білецькою О.С. він публікує результати дослідження кінетики радикальної полімеризації, ініційованої полімерними пероксидами. Ця робота була однією з перших в цій області і фактично поклала початок новому науковому напрямку в хімії полімерів. В подальшому ці дослідження знайшли продовження і поглиблення в сумісних працях з Р.П. Марковською, В.С. Дуткою, Р.В. Панкевичем, О.М. Янчуком, Б.Б. Остаповичем.

У 1963 р. М.С.Цветков у співавторстві з З.Ф. Глотовою опублікував роботу по вивченню впливу складу електролітної фази на процес електрохімічної полімеризації.

Згодом цей напрямок досліджень набув значного розвитку. Праці львівської школи з електрохімії полімерів отримали визнання як в Україні, так і за її межами. Дослідження процесів електрополімеризації вінілових мономерів продовжено у працях Ковальчука Є.П., Гнутенка В.О., Аксіментьєвої О.І. та ін. Метод електрохімічного ініціювання процесів полімеризації сьогодні є одним з основних при одержанні тонких полімерних шарів на поверхні твердих тіл.

Впродовж останніх років проф. Цветков М.С. працював над створенням наукових основ технології одержання магнітовмісних дисперсій з колоїдним ступенем дисперсності і з контрольованим набором кластерів (магнітних рідин). Під його керівництвом і при безпосередній участі проводились дослідження впливу різноманітних факторів на властивості магнітовмісних дисперсій та апробації їх як електростатичного проявника (тонера) для копіювальних апаратів.

Продовжуючи розпочаті в 50-х роках проф. Юрженком О.І роботи по вивченню закономірностей радикальної полімеризації в емульсіях, М.С.Цветков вніс вагомий внесок в формування та становлення Львівської наукової школи в області фізичної хімії полімерів, одним із засновників якої він був. Результати проведених досліджень стали теоретичною базою для вирішення багатьох питань практичного застосування високомолекулярних сполук і полімерних композитів, зокрема розробки технології полімеризаційного нанесення захисно-декоративних та люмінесцентних шарів, одержання електроактивних матеріалів для хімічних джерел струму, електронних пристроїв тощо. Загального визнання серед вітчизняних та зарубіжних вчених набули результати вивчення впливу мінеральних наповнювачів на кінетичні закономірності полімеризації вінілових мономерів, розробка наукових принципів полімеризаційного наповнення як перспективного методу одержання полімерних композитів.

Проф. Цветков М.С. вів активну науково-організаційну та громадську роботу. Протягом багатьох років він очолював хімічну секцію товариства “Знання”, був членом Вчених Рад хімічного факультету та університету, Спеціалізованих Вчених Рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій, головою редакційної колегії Вісника Львівського університету (серія хімічна), керівником та організатором багатьох наукових конференцій. Як член Наукової Ради при АН УРСР з проблеми “Полімерні композиційні матеріали”, Цветков М.С. багато зробив для становлення полімерної хімії на Україні.

Його відданість улюбленій справі, наукові досягнення, організаторський хист були гідно оцінені. За мужність і відвагу, виявлені у Великій Вітчизняній війні, М.С. Цветков нагороджений медалями “Партизану Отечественной войны”, “За победу в Великой Отечественной войне 1941-45 гг.”, орденом Отечественной войны II ст., ювілейними медалями. За заслуги в мирній праці він був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора (1986), Знаком Мінвузу СРСР “За отличные успехи в работе” (1981), знаком “Изобретатель СССР”.

М.С. Цветков був справедливим та вимогливим керівником, чуйним і добрим наставником молоді. Неординарність та багатогранність таланту, почуття обов'язку та відповідальності за доручену справу принесли йому любов та повагу усіх, хто знав його і працював з ним.

Микола Семенович пішов з життя 5 січня 2005 р.